

*śrīh
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ*

**॥ śrī lakṣmīhayagrīvasahasranāma
stōtram ॥**

*This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ śrī lakṣmīhayagrīvasahasranāma stōtram ॥

*śuklāmbadaradhaṇam viṣṇum śaśivarṇaṁ caturbhujam |
prasannavadanam dhyāyēt sarvavighnōpaśāntayē ||*

*yasya dviradavaktrādyāḥ pāriṣadyāḥ paraśśatam |
vighnaṁ nighnanti satataṁ viṣvaksenam tamāśrayē ||*

śrīkāśyapēna

*tāta mē śrīhayagrīvanāmnām sāhasramuttamam |
adhyētum jāyatē kāṅkṣā tat prasīda mayi prabhō || 1 ||*

*iti pṛṣṭastadōvāca brahmā lōkapitāmahaḥ |
śrēyasāmapi ca śrēyah kāśyapēha viśāṁpatē || 2 ||*

*amatyā vihitam pāpaṁ mūlatō hi vinaśyati |
rahasyānām rahasyam ca pāvanānām ca pāvanam || 3 ||*

*prāyaścittē kṛtē tasya kartā na nirayī bhavēt |
kāmatastu kṛtē pāpē prāyaścittaśatēna ca || 4 ||*

*tanna naśyati tatkartā vyavahārasya jāyatē |
ēvaṁ durapanōdānām buddhipūrvamahāmhasām || 5 ||*

*āvarjanakarāṇāmapyantē niṣkṛtirīritā |
praṇamya mānasatayā mantraratnānukīrtanam || 6 ||*

haṁsanāmasahasrasya paṭhanaṁ śirasā'nvaham |
praṇamya bhagavadbhaktapādōdakaniṣeṇam || 7 ||

tadētat tritayaṁ sarvapāpasāṅghātanāśanam |
itīdaṁ paramaṁ guhyam haṁsō hayaśirōhariḥ || 8 ||

vēdōpadēśasamayē māṁ nibōdhyōpadiṣṭavān |
anēna mantraratnēna mahāśvaśirasō harēḥ || 9 ||

sahasranāmabhistulyā niṣkṛtīnētarāmhasām |
ananyabhadagavadbhaktapādōdakaniṣeṇam || 10 ||

ētaddvayōpadēśāṅgamādau svīkāryamiṣyatē |
ityuktvā'nantagaruḍaviṣvaksēnapadōdakam || 11 ||

ādau māṁ prāśayan antē pariśuṣyēkṛtāmhasē |
ātmanō nāmasāhasraṁ sarṣicchandōdhidaivatam || 12 ||

sanyāsamudrikābhēdaṁ mahyaṁ sāṅgamupādiśat |
yathāvat tadiḍaṁ vatsa dadyām tē śr̄ṇu tattvataḥ || 13 ||

yat prāpyā"tyantikāvṛttinivṛttyā mōkṣamēṣyati |
hayāsyānāmasāhasrastōtrarājasya vaibhavam || 14 ||

rṣih śrīmān hayagrīvō vidyāmūrtih svayaṁ hariḥ |
dēvatā ca sa ēvāsyā chandō'nuṣṭup iti śrutam || 15 ||

haṁsō haṁsō'hamityētē bījaṁ śaktistu kīlakam |
haṁsīṁ haṁsō'hamityētē prāgjapyā manavastrayaḥ || 16 ||

ēkaikasya daśāvṛttiriti saṅkhyā vidhīyatē |
prānavatrayamastraṁ syāt kavacaṁ śrīḥ śriyō bhavēt || 17 ||

śrīvibhūṣaṇa ityētat hṛdayam parikīrtitam |
parōrajāḥ parambrahmētyapi yōnirudāhṛtā || 18 ||

dhyānam vidyāmūrtiriti viśvātmēti ca gadyatē |
viśvamaṅgalanāmnō’sya viniyōgō yathāruci || 19 ||

bhrūnētraśrōtranāsāhanvōṣṭhatālūdarakramāt |
ṣōḍasasvaravinyāsō dakṣiṇārambhamiṣyatē || 20 ||

jihvātalē’pi tanmūlē svarāvantyau ca vinyasēt |
tadā tāludvayanyāsam sakāmastu parityajēt || 21 ||

ayaṁ hi vidyākāmānāmādyastvanyaphalaiṣiṇām |
dōhpatsakthyaṅgulīśīrṣē vargān kacaṭatān nyasēt || 22 ||

pārśvayōstu paphau prṣṭhōdarayōstu babhau nyasēt |
makāram hṛdayē nyasya jīvē vā pañcavimśakē || 23 ||

nābhipāyūdarē guhyē yaralavān vinikṣipēt |
śaṣau kuṇḍalayōssīrṣē hārē ca kaṭisūtrakē || 24 ||

sahau hṛdabjē hārdē ca lamāpādaśikhaṁ nyasēt |
kṣaṇca sīrṣādipādāntaṁ māṭrkānyāsa ēṣa tu || 25 ||

asya śrīhayagrīvasahasranāma stōtramahāmantrasya
śrīhayagrīva ṣiḥ |
anuṣṭup chandaḥ |
śrīhayagrīvah paramātmā dēvatā |
haṁsa iti bījam |
haṁsō’hamiti śaktiḥ |
haṁsāṁ haṁsīmiti kīlakam |

ōṁ ōṁ ōmityastram |
śrīḥ śriyah iti kavacam |
śrīvibhūṣaṇa iti hṛdayam |
parōrajāḥ param brahmēti yōniḥ |
vidyāmūrtirviśvātmā iti dhyānam |
haṁsāmaṅguṣṭhābhyaṁ namaḥ |
haṁsīṁ tarjanībhyaṁ namaḥ |
haṁsūṁ madhyamābhyaṁ namaḥ |
haṁsōṁ anāmikābhyaṁ namaḥ |
haṁsaum kaniṣṭhikābhyaṁ namaḥ |
haṁsaḥ karatalakarapṛṣṭhābhyaṁ namaḥ |
ēvaṁ hṛdayādinyāsaḥ ||

haṁsāṁ jñānāya hṛdayāya namaḥ |
haṁsīṁ aiśvaryāya śirasē svāhā,
haṁsūṁ śaktyai śikhāyai vaṣaṭ,
haṁsōṁ balāya kavacāya hum,
haṁsaum tējasē nētrābhyaṁ vauṣaṭ |
haṁsaḥ vīryāyāstrāya phaṭ ūmiti digbandhaḥ ||

atha mātrkānyāsaḥ

ōṁ am ām bhruvōḥ |
im īm nētrayōḥ |
um ūm śrōtrayōḥ |
ṛm ḫm nāsikayōḥ |
lm ḥm kapōlayōḥ |
ēm aim ūṣṭhayōḥ |

*ōm aum dantapañkyōḥ |
am jihvātalē |
ah jihvāmūlē |
kavargam dakṣiṇē bāhūmūlē kūrparē maṇibandhē
karatalē hastāgrē |
cavargam vāmē bāhūmūlē kūrparē maṇibandhē
karatalē hastāgrē |
ṭavargam dakṣiṇē pādamūlē jānuni pādapāṛṣṇau
pādatalē pādāgrē |
tavargam vāmē pādamūlē jānuni pādapāṛṣṇau
pādatalē pādāgrē |
paphau pārśvayōḥ |
babhau pṛṣṭhōdarayōḥ |
maṇ hṛdi |
yaṁ ram laṁ vaṁ nābhau pāyau udarē guhyē |
śaṣau hastayōḥ |
sahau śīrṣē katyām |
lakṣau hṛdabjē hārdē iti māṭrkānyāsaḥ ||*

dhyānam

*vidyāmūrtim akhaṇḍacandravalaya -
śvētaravindasthitam
hṛdyābham sphatikādrinirmalatanum
vidyōtamānaṁ śriyā |
vāmāṅkasthitavallabhāṁ prati sadā
vyākhyāntamāmnāyavā -*

*garthān ādimapūruṣam hayamukham
dhyāyāmi haṁsātmakam || 26 ||*

*viśvātmā viśadaprabhāpratilasa -
dvāgdevatāmaṇḍalō
dēvō dakṣinapāṇiyugmavilasa -
dbōdhāṅkacakrāyudhaḥ |
vāmōdagrakarē daram taditarē -
ṇāśliṣya dōṣṇā ramāṁ
hastāgrē dhṛtāpustakaḥ sa dayatāṁ
haṁsō hiranyaacchadaḥ || 27 ||*

sahasranāmārambhaḥ

*ōṁ śrīṁ haṁsō hamaimōṁ klīṁ
śrīḥ śriyah śrīvibhūṣaṇam |
parōrajāḥ parabrahma
bhūrbhuvassuvarādimah || 28 ||*

*bhāsvān bhāgaśca bhagavān
svasti svāhā namaḥ svadhā |
śrauṣad vauṣadalam hum phaṭ
hum hrīṁ krōṁ hlaum yathā tathā || 29 ||*

*karkagrīvaḥ kalānāthaḥ kāmadaḥ karuṇākaraḥ |
kamalādhyuṣitotsaṅgaḥ kṣayē kālīvaśānugah || 30 ||*

*niśaccōpaniśaccātha nīcāruccaiḥsamaṇ saha |
śaśvadyugapadahnāya śanairēkō bahudhruvaḥ || 31 ||*

*bhūtabhṛd bhūridah sākṣī bhūtādiḥ puṇyakīrtanah |
bhūmā bhūmirathōnnaddhapuruḥutah puruṣutah || 32 ||*

*prapullapuṇḍarīkākṣah paramēṣṭhī prabhāvanaḥ |
prabhurbhargah satāṁ bandhurbhayadhvaṁsi bhavāpanah || 33 ||*

*udyannuruśayāhuṇkṛdurugāya urukramah |
udārastriyuga stryātmā nidānam nilayo hariḥ || 34 ||*

*hiranyaagarbhō hēmāṅgō hiranyaśmaśrurīśitā |
hiranyakēśō himahā hēmavāsā hitaiṣanah || 35 ||*

*ādityamaṇḍalāntasthō mōdamānaḥ samūhanaḥ |
sarvātmā jagadādhāraḥ sannidhiḥ sāravān svabhūḥ || 36 ||*

*gōpatirgōhitō gōmī kēśavaḥ kinnareśvaraḥ |
māyī māyāvikṛtikṛt mahēśānō mahāmahah || 37 ||*

*ma mā mi mī mu mū mṛ mṝ
mł mŁ mē maiṁ tathaiva ca |
mō mauṁ bindurvisargaśca
hrasvō dīrghaḥ plutasvaraḥ || 38 ||*

*udāttascānudāttasca
svaritaḥ pracayastathā |
kaṁ khaṁ gaṁ ghaṁ ḥaṁ ca caṁ chaṁ
jaṁ jhaṁ ḥaṁ ṣaṁ ṭaṁ ṭhamēva ca || 39 ||*

*daṁ ḏhaṁ ḥaṁ taṁ thaṁ ca daṁ ca
dhaṁ naṁ paṁ phaṁ bamēva ca |*

bhaṁ maṁ yaṁ raṁ laṁ ca vaṁ ca
śaṁ ūaṁ ūaṁ haṁ laṁeva ca || 40 ||

kṣaṁ yaṁ vyañjanō jihvāmūlīyō'rdhavisargavān |
upadhmānīya iti ca saṁyuktākṣaramēva ca || 41 ||

padaṁ kriyā kārakaśca niपātō gatiravyayaḥ |
sannidhīryōgyatā" kāṅkṣā parasparasamanvayaḥ || 42 ||

vākyāṁ padyāṁ saṁpradāyō bhāvaḥ śabdārthalālitaḥ |
vyañjanā lakṣaṇā śaktiḥ pākō rītiralaṅkṛtiḥ || 43 ||

śayyā prauḍhadhvaniṣṭadvatkāvyaṁ sargah kriyā ruciḥ |
nānārūpaprabandhaśca yaśah puṇyaṁ mahaddhanam || 44 ||

vyavahāraparijñānaṁ śivētaraparikṣayaḥ |
sadyah paramanirvāṇaṁ priyapathyōpadēśakah || 45 ||

saṁskāraḥ pratibhā śikṣā grahaṇaṁ dhāraṇaṁ śramaḥ |
āsutā svādimā citraṁ vistāraścitraṣaṁvidhiḥ || 46 ||

purāṇamitiḥāsaśca smṛtiḥ sūtraṁ ca saṁhitā |
ācāra ātmānastuṣṭirācāryājñā'natikramaḥ || 47 ||

śrīmān śrīgīśsriyahkāntaḥ śrīnidhiḥ śrīnikētanaḥ |
śrēyān hayānanaḥ śrīdaḥ śrīmayaḥ śritavatsalah || 48 ||

haṁsaśsuciṣadādityō vasuścandrō'ntarikṣasat |
hōtā ca vēdiṣadyōniratithirdrōṇasaddhaviḥ || 49 ||

nṛṣanmṛtyuśca varasadamṛtaṁ cartasad vṛṣaḥ |
vyōmasadvividhasphoṭaśabdārthavyaṅgyavaibhavaḥ || 50 ||

*abjā rasahsvādutamō gōjā gēyō manōharah |
ṛtajāssakalam bhadramadrijāḥsthairyamuttamam || 51 ||*

*ṛtam samajñā tvanṛtam bṛhatsūkṣmavaśānugah |
satyam jñānamanantam yat tatsadbrahmamayōcyutah || 52 ||*

*agrēbhavannagō nityah paramah puruṣottamah |
yōganidrāparah svāmī nidhyānaparanirvṛtaḥ || 53 ||*

*rasō rasyō rasayitā rasavān rasikapriyah |
ānandō nandayan sarvān ānandī hayakandharah || 54 ||*

*kālah kālyāscā kālātmā kālābhuyutthitajāgaraḥ |
kālasāciviyakṛt kāntākathitavyādhikāryakah || 55 ||*

*dṛṇnyañcanōdañcanōdyallayasargō laghukriyah |
vidyāsahāyō vāgīśō māṭrkāmaṇḍalikṛtaḥ || 56 ||*

*hiranyañam haṁsamithunamīśānaśśaktimān jayī |
gr̥hamēdhī gunī śrībhūnlālīlaikalālasah || 57 ||*

*aṅkēnōdūhya vāgdēvīmācāryakamupāśrayah |
vēdavēdāntasāstrārthatattvavyākhyānatatparaḥ || 58 ||*

*hlauṁ hlūṁ haṁhaṁ hayō haṁsūṁ
haṁsāṁ haṁsīṁ hasūṁ hasaum |
hasūṁ haṁ hariṇō hārī
harikeśō harēdītaḥ || 59 ||*

*sanātanō nibijassannavyaktō hṛdayēśayaḥ |
akṣaraḥ kṣarajīvēśaḥ kṣamī kṣayakarō’cyutah || 60 ||*

*kartā kārayitā kāryam kāraṇam prakṛtiḥ kṛtiḥ |
kṣayakṣayamanā mārthō viṣṇurjiṣṇurjaganmayah || 61 ||*

*saṅkucan vikacan sthānu -
rnirvikārō nirāmayaḥ |
śuddhō buddhaḥ prabuddhaśca
snigdhō mugdhassamuddhataḥ || 62 ||*

*saṅkalpadō bahubhavan sarvātmā sarvanāmabhṛt |
sahasraśīrṣaḥ sarvajñāḥ sahasrākṣaḥ sahasrapāt || 63 ||*

*vyaktō virāṭsvarāṭ samrāṭ viṣvagrūpavapurvidhuḥ |
māyāvī paramānandō mānyō māyātigō mahān || 64 ||*

*vaṭapatraśayō bālō lalan amnāyasūcakah |
mukhanyastakaragrastapādāgrapaṭalaḥ prabhuḥ || 65 ||*

*naidrīhāsāśvasaṁbhūtajñājñasātvikatāmasaḥ |
mahārṇavāṁbuparyāṅkaḥ padmanābhaḥ parātparaḥ || 66 ||*

*brahmabhbūrbrahmabhayahṛt harirōmupadēśakṛt |
madhukaiṭabhanirmātā mattabrahmamadāpahaḥ || 67 ||*

*vēdhōvilāpavāgāvirdayāsārō'mṛṣārthadaḥ |
nārāyaṇāstranirmātā madhukaiṭabhamardanaḥ || 68 ||*

*vēdakartā vēdabhartā vēdāhartā vidāṁvaraḥ |
puṇkhānupuṇkhahēṣāḍhyaḥ pūrṇaṣāḍguṇyavigrahaḥ || 69 ||*

*lālāmṛtakaṇavyājavāntanirdōṣavarṇakaḥ |
ullōladhvānadhirōdyaduccairhalahaladhvaniḥ || 70 ||*

*karṇādārabhya kalkātmā kavīḥ kṣīrārṇavōpamah |
śaṅkhī cakrī gadī khadgī śārṅgī nirbhayamudrakah || 71 ||*

*cīnmudrācihnītō hastatalavinyastapustakah |
vidyānāmnīṁ śriyāṁ śīśyāṁ vēdayan nijavaibhavam || 72 ||*

*aṣṭārṇagamyō’ṣṭabhujō vyāṣṭiṣṛṣṭikaraḥ pitā |
aṣṭaiśvaryapradō hrṣyadaṣṭamūrtipitrstutah || 73 ||*

*ānītavēdapuruṣō vidhivēdōpadēśakṛt |
vēdavēdāṅgavēdāntapurāṇasmṛtimūrtimān || 74 ||*

*sarvakarmasamārādhyaḥ sarvavēdamayō vibhuḥ |
sarvārthatattvavyākhyātā catuṣṣaṣṭikalādhipaḥ || 75 ||*

*śubhayuk sumukhaśuddhaḥ surūpassugatissudhīḥ |
suvṛtissaṃvṛtiśśūraḥ sutapāssuṣṭutissuhṛt || 76 ||*

*sundarassubhagassau myassukhadassuhṛdāmpriyah |
sucaritrasukhataraśśuddhasattvapradāyakaḥ || 77 ||*

*rajastamōharō vīrō viśvarakṣādhurandharaḥ |
naranārāyaṇākṛtyā guruśiṣyatvamāsthitaḥ || 78 ||*

*parāvaraṭmā prabalaḥ pāvanaḥ pāpanāśanaḥ |
dayāghanaḥ kṣamāsārō vātsalyaikavibhūṣanaḥ || 79 ||*

*ādikūrmō jagadbhartā mahāpōtrī mahīdharaḥ |
tadbhit svāmī hariryakṣō hiraṇyaripuraicchikāḥ || 80 ||*

*prahlādapālakassarvabhayaḥartā priyaṁvadaḥ |
śrīmukhālōkanasramasatkrauñcakaḥ kuhakāñcanāḥ || 81 ||*

chatrī kamaṇḍaluḍharō vāmanō vadatāṁvaraḥ |
piśunātmāśanō ḍṛṣṭilōpanō balimardanaḥ || 82 ||

urukramō baliśirōnyastāṅghrirbalimardanaḥ |
jāmadagnyah paraśubhṛt kṛttakṣatrakulōttamaḥ || 83 ||

rāmō’bhirāmaśśāntātmā harakōdaṇḍakhaṇḍanaḥ |
śaraṇāgatasantrātā sarvāyōdhyakamuktidaḥ || 84 ||

saṅkarṣaṇō madōdagrō balavān musalāyudhaḥ |
kṛṣṇāklēśaharaḥ kṛṣṇō mahāvyasanaśāntidaḥ || 85 ||

iṅgālitōttarāgarbhaprāṇadaḥ pārthasārathiḥ |
gītācāryō dharābhārahārī ṣaṭpuramardanaḥ || 86 ||

kalkī viṣṇuyaśassūnuḥ kalikāluṣyanāśanaḥ |
sādhuduṣkṛtparitrāṇavinaśavihitōdayaḥ || 87 ||

vaikuṇṭhē paramē tiṣṭhan sukumārayuvākṛtiḥ |
viśvōdayasthitidhvamsasaṅkalpēna svayaṁprabhuḥ || 88 ||

madanānāṁ ca madanō maṇikōṭīramānitaḥ |
mandāramālikāpīḍō maṇikuṇḍalamāṇḍitaḥ || 89 ||

susnidhanīlakuṭilakuntalaḥ kōmalākṛtiḥ |
sulaṁlāṭaḥ sutilakaḥ subhrūkaḥ sukapōlakaḥ || 90 ||

siddhassadā sadālōkasudhāsyandiradacchadaḥ |
tārakākōrakākāravinirmitaradacchadaḥ || 91 ||

sudhāvartiparisphūrtiśōbhamānaradacchadaḥ |
viṣṭabdīḥō vipulagrīvō nibhṛtōccaiśśravassthitih || 92 ||

*samāvṛttāvadātōrumuktāprālambabhuṣaṇah |
ratnāṅgadī vajraniśkī nīlaratnāṅkakaṇkaṇah || 93 ||*

*harinmaṇigaṇābaddhaśrīnkalākaṇkaṇōrmikah |
sitōpavītasamśliyatpadmākṣamaṇimālikah || 94 ||*

*śrīcūrṇavaddvādaśōrdhvapuṇḍrarēkhāpariṣkrtaḥ |
paṭṭatantugrathanavatpavitraśōbhitaḥ || 95 ||*

*pīnavakṣā mahāskandhō vipulōrukaṭītaṭaḥ |
kaustubhī vanamālī ca kāntyā candrāyutōpamah || 96 ||*

*mandāramālikāmōdī mañjuvāgamalacchaviḥ |
divyagandhō divyarasō divyatējā divaspatiḥ || 97 ||*

*vācālō vākpatirvaktā vyākhyātā vādināṁ priyah |
bhaktahṛṇmadhurō vādijihvābhadrāsanasthitih || 98 ||*

*smṛtisannihitaḥ snigdhah siddhidaḥ siddhasannutah |
mūlakandō mukundō glaussvayambhūśśambhuraindavaḥ || 99 ||*

*iṣṭō manuryamō’kālakālyah kambukalānidhiḥ |
kalyaḥ kāmayitā bhīmaḥ kātaryaharaṇaḥ kṛtiḥ || 100 ||*

*sampriyah pakkaṇastarkacarcānirdhāraṇādayaḥ |
vyatirēkō vivēkaśca pravēkaḥ prakramah kramah || 101 ||*

*pramāṇam pratibhūḥ prājñāḥ prajñā pathyā ca dhāraṇaḥ |
vidhirvidhātā vyavadhirudbhavaḥ prabhavasthitih || 102 ||*

*viśayassamśayaḥ pūrvah pakṣaḥ kakṣyōpapādakaḥ |
rāddhāntō vihitō nyāyaḥ phalaṇīspattirudbhavaḥ || 103 ||*

*nānārūpāṇi tantrāṇi vyavahāryo vyavasthitih |
sarvasādhāraṇo dēvaḥ sādhvasādhuhitē rataḥ || 104 ||*

*sandhā sanātanō dharmō dharmairarcyō mahātmabhiḥ |
chandōmayastridhāmātmā svacchandaśchāndasēditaḥ || 105 ||*

*yajñō yajñātmakō yaṣṭā yajñāṅgō'paghanō haviḥ |
samidājyaṁ purōḍāśāśālā sthālī sruvassrucaḥ || 106 ||*

*prāgvamśō dēvayajanaḥ paridhiśca paristaraḥ |
vēdirviharaṇam trētā paśuh pāśaśca samskṛtiḥ || 107 ||*

*vidhirmāntrō'rthavādaśca dravyamaṅgam ca daivatam |
stōtram śastram sāma gītirudgīthaḥ sarvasādhanam || 108 ||*

*yājyā purōnuvākyā ca sāmidhēnī samūhanam |
prayōktāraḥ prayogaśca prapañcaḥ prāśubhāśramah || 109 ||*

*śraddhā pradhvamṣanā tuṣṭih puṣṭih puṇyam pratirbhavaḥ |
sadaḥ sadasyasaṃpātaḥ praśnaḥ prativacassthitiḥ || 110 ||*

*prāyaścittam pariṣkārō dhṛtirnirvahaṇam phalam |
niyōgō bhāvanā bhāvyam hiraṇyaḥ dakṣiṇā nutiḥ || 111 ||*

*āśīrabhyupapattiśca tṛptissvanam śarma kēvalam |
puṇyakṣayaḥ punaḥpātabhayam śikṣā śugardanah || 112 ||*

*kārpanyaḥ yātanā cintā nirvēdaśca vihastatā |
dēhabhṛtkarmasaṃpāta kiñcitkarmānukūlakaḥ || 113 ||*

*ahētukadayā prēma sāmmukhyaṁ cāpyanugrahaḥ |
śuciḥ śrīmatkulajanō nētā sattvābhimānavān || 114 ||*

*antarāyaharaḥ pitrōraduṣṭāhāradāyakaḥ |
śuddhāhārānurūpāṅga pariṇāmavidhāyakaḥ || 115 ||*

*srāvapātādivipadāṁ parihartā parāyaṇaḥ |
śiraḥpāṇyādisandhātā kṣemakṛt prāṇadaḥ prabhuḥ || 116 ||*

*anirghṛṇāścāviṣamaḥ śaktitritayadāyakaḥ |
svēcchāprasaṅgasam̄pattivyājahaṛṣaviśeṣavān || 117 ||*

*saṁvitsandhāyakaḥ sarvajanmaklēśasmṛtipradaḥ |
vivēkaśōkavairāgya bhavabhīti vidhāyakaḥ || 118 ||*

*garbhasyāpyanukūlādi nāsāntādhyavasāyadaḥ |
śubhavaijananōpētasadanēhō janipradaḥ || 119 ||*

*uttamāyuḥpradō brahmaniṣṭhānugrahakārakaḥ |
svadāsajananistīrṇatadvamśajaparamparaḥ || 120 ||*

*śrīvaiṣṇavōtpādakṛtasvastikāvanimaṇḍalaḥ |
ātharvaṇōktaikaśatamṛtyudūrakriyāparaḥ || 121 ||*

*dayādyasṭaguṇādhātā tattatsaṁskṛtisādhakaḥ |
mēdhāvidhātā śraddhākṛt sausthyadō jāmitāharaḥ || 122 ||*

*vighnanud vijayādhātā dēśakālānukūlyakṛt |
vinētā satpathānētā dōṣahṛcchubhadassakhā || 123 ||*

*hrīdō bhīdō rucikarō viśvō viśvahitē rataḥ |
pramādaḥṛt prāptakārī pradyumnō balavattaraḥ || 124 ||*

*sāṅgavēdasamāyōktā sarvaśāstrārthavittidaḥ |
brahmacaryāntarāyaghnaḥ priyakṛt hitakṛtparaḥ || 125 ||*

cittaśuddhipradaśchinnākṣacāpalyaḥ kṣamāvahaḥ |
indriyārtharaticchettā vidyaikavyasanāvahaḥ || 126 ||

ātmānukūlyarucikṛt akhilārtivināśakaḥ |
titīrṣuhṛttvarāvēdī gurusadbhaktitējanaḥ || 127 ||

gurusambandhaghaṭakō guruviśvāsavardhanaḥ |
gurūpāsanasandhātā guruprēmapravardhanaḥ || 128 ||

ācāryābhimatairyōktā pañcasamskṛtibhāvanaḥ |
gurūktavṛttinaiścalyasandhātā'vahitasthitih || 129 ||

āpannākhilarakṣārthamācāryakamupāśritaḥ |
śāstrapāṇipradānēna bhavamagnān samuddharan || 130 ||

pāñcakālikadharmaṁsu naiścalyaṁ pratipādayan |
svadāsārādhanādyarthasuddhadravyapradāyakaḥ || 131 ||

nyāsavidyāvinirvōḍhā nyastātmabhararakṣakaḥ |
svakaiṅkaryakarucidaḥ svadāsyaprēmavardhanaḥ || 132 ||

ācāryārthākhiladravyasambhṛtyarpaṇarōcakaḥ |
ācāryasya svāsacchiṣyōjjīvanaikaruci-pradaḥ || 133 ||

āgatya yōjayan dāsahitaikakṛtijāgaraḥ |
brahmavidyāsamāsvādasuhitaḥ kṛtisamskṛtiḥ || 134 ||

satkārē viṣadhīdātā taruṇyāṁ śavabuddhidaḥ |
sabhām̄ pratyāyayan vyālīm̄ sarvatrasamabuddhidaḥ || 135 ||

sambhāvitāśeṣadōṣahṛtpunarnyāsarōcakaḥ |
mahāviśvāsasandhātā sthairyadātā madāpahaḥ || 136 ||

vādavyākhyāsvasiddhāntarakṣāhētusvamantradah |
svamantrajapasaṁsiddhijaṅghālakavitōdayah || 137 ||

aduṣṭaguṇavatkāvyabandhavyāmugdhacētanaḥ |
vyaṅgyapradhānarasaravadgadyapadyādinirmitiḥ || 138 ||

svabhaktastutisantuṣṭō bhūyōbhaktipradāyakah |
sāttvikatyāgasampannasatkarmakṛdatipriyah || 139 ||

nirantarānusmaraṇajadāsaikadāsyakṛt |
niṣkāmavatsalō naicyabhāvanēṣu vinirviśan || 140 ||

sarvabhūtabhavadbhāvaṁ sampaśyatsu sadāsthitaḥ |
karaṇatrayasārūpyakalyāṇavati sādaraḥ || 141 ||

kadākadētikaiṅkaryakāmināṁ śeṣitāṁ bhajan |
paravyūhādinirdoṣa śubhāśrayaparigrahaḥ || 142 ||

candramaṇḍalamadhyastha śvētāmbhōruhaviṣṭaraḥ |
jyōtsnāyamānāṅgarucinirdhūtāntarbahistamāḥ || 143 ||

bhāvyō bhāvayitā bhadram pārijātavanālayaḥ |
kṣīrābdhimadhyamadvīpapālakaḥ prapitāmahaḥ || 144 ||

nirantaranamōvākaśuddhayājihṛdāśrayaḥ |
muktidaśvētamṛdrūpaśvētadvīpavibhāvanāḥ || 145 ||

garudāhāritaśvētamṛtpūtayadubhūdharaḥ |
bhadrāśvavarṣanilayo bhayahārī śubhāśrayaḥ || 146 ||

bhadraśrīvatsahārāḍhyaḥ pañcarātrapravartakaḥ |
bhaktātmabhāvabhavanō hārdō’ṅguṣṭhapramāṇavān || 147 ||

*svadāsasatkṛtākṛtyē tanmitrāriṣu yōjayan |
prāṇān utkrāmayan ūrīkṛtaprārabdhalōpanah || 148 ||*

*laghvyaiva śikṣayā pāpamaśēśamapi nirṇudan |
tristhūṇakṣōbhatō bhūtasūkṣmaiḥ sūkṣmavapuh srjan || 149 ||*

*niraṅkuśakṛpāpūrō nityakalyāṇakārakah |
mūrdhanyanādyā svān dāsān brahmarandhrādudañcayan || 150 ||*

*upāsanaparān sarvān prārabdhamanubhāvayan |
sarvaprārabdhadēhāntē'pyantimasmaranām diśan || 151 ||*

*prapēduṣām bhējuṣām ca yamadrṣṭimabhbāvayan |
divyadēhapradaḥ sūryaṁ dvārayan mōkṣamēyuṣām || 152 ||*

*ātivāhikasatkārān adhvanyāpādyā mānayan |
sarvān ṛtubhujaḥ śaśvat prābhṛtāni pradāpayan || 153 ||*

*durantamāyākāntāram drutām yōgēna laṅghayan |
sphāyatsudarśavividhavīdhyantēnādhvanā nayan || 154 ||*

*sīmāntasindhuvirajām yōgēnōttārayan vaśī |
amānavasya dēvasya karam śirasi dhārayan || 155 ||*

*anādivāsanām dhūnvan vaikuṇṭhāptyā salōkayan |
ahēyamaṅgalōdāratanudānāt sarūpayan || 156 ||*

*sūrijuṣṭām sukhaikāntām paramām padamāpayan |
aram ḥyañcāmṛtāmbhōdhī darśayan śramanāśanah || 157 ||*

*divyōdyānasarōvāpīsarinmaṇinagān nayan |
airammaḍāmṛtasarō gamayan sūpabṛhmaṇah || 158 ||*

aśvattham sōmasavanam prāpayan viṣṭaraśravāḥ |
divyāpsarassamānītabrahmālaṅkāradāyakaḥ || 159 ||

divyavāsōñjanakṣaumamālyaiḥ svān bahumānayan |
svīyāmayōdhyāṁ nagarīṁ sādaram saṃpravēśayan || 160 ||

dāsān divyarasālōkagandhāṁsalaśarīrayan |
svadāsān sūrivargēṇa sasnēhaṁ bahumānayan || 161 ||

sūrisēvōditānandanaicyān svān atiśāyayan |
vācayan svāṁ namōvīpsāṁ kurvan prahvān kṛtāñjalīn || 162 ||

prākāragōpurārāmaprāsādēbhyaḥ praṇāmayan |
indraprajāpatidvārapālasammānamāpayan || 163 ||

mālikāñcanmahārājavīdhimadhyāṁ nivāsayan |
śrīvaikuṇṭhapurandhrībhīrnānāsatkārakārakaḥ || 164 ||

divyām vimānam gamayan brahmakāntyā'bhipūrayan |
mahānandātmaka śrīmanmaṇīmaṇḍapamāpayan || 165 ||

hṛṣyat�umudacāṇḍādyairviśvaksēnāntikam nayan |
sēnēśacōditāsthānanāyakō hētināyakaḥ || 166 ||

prāpayan divyamāsthānam vainatēyaṁ praṇāmayan |
śrīmatsundarasūrīndra divyapaṇktīṁ praṇāmayan || 167 ||

bhāsvarāsanaparyāṅkaprāpaṇēna kṛtārthayan |
paryāṅkavidyāsaṁsiddhasarvavaibhavasaṅgataḥ || 168 ||

svātmānamēva śrīkāntam sādaram bhūri darśayan |
śēśataikaratīṁ śēśam śayyātmānam praṇāmayan || 169 ||

*anantākṣidvisāhasrasādarālōkapātrayan |
akumārayuvākāram śrīkāntam samprāṇāmayan || 170 ||*

*ataṭānandato hētōrañcayan kilikiñcitam |
dāsā”natyutthitimuhūkṛtidṛṣṭiprasannahṛt || 171 ||*

*śriyām̄ prāpasvayaṁ tātaṁ jīvaṁ putraṁ praharṣayan |
majjayan svamukhāmbhōdhau svakakīrtirucim̄ diśan || 172 ||*

*dayārdrāpāṅgavalanākṛtahlādaiḥ kṛtārthayān |
paryāṅkārōhaṇaprahvām̄ samām̄ lakṣmyōpapādayan || 173 ||*

*kastvamityanuyuñjānō dāsō’smītyuktivismitaḥ |
apṛthaktvaprakārō’smi vācā svāśritavadbhavan || 174 ||*

*viduṣām̄ tatkratunayāt hayāsyavapusā bhavan |
vāsudēvātmanā bhūyō bhavan vaikuṇṭhanāyakah || 175 ||*

*yathātathaiva svām̄ rūpaṁ jaganmōhanamūrtimān |
dvimūrtī bahumūrtīśca svātmanaśca prakāśayan || 176 ||*

*yugapatsakalam sākṣāt svataḥ kartum samarthayan |
kavīnāmādiśannityām̄ muktānāmādimāḥ kaviḥ || 177 ||*

*ṣaḍarṇamanuniṣṭhānām̄ śvētadvīpasthitim̄ diśan |
dvādaśākṣaraniṣṭhānām̄ lōkam̄ sāntānikam̄ diśan || 178 ||*

*asṭākṣaraikaniṣṭhānām̄ kāryām̄ vaikuṇṭhamarpayan |
śaraṇāgatiniṣṭhānām̄ sākṣādvaikuṇṭhamarpayan || 179 ||*

*svamantrarājaniṣṭhānām̄ svasmādatiśayaṁ diśan |
śriyā gāḍhōpagūḍhātmā bhūtadhātrīrucim̄ diśan || 180 ||*

*nīlāvibhūtivyāmugdhō mahāsvētāsvamastakah |
tryakṣastripurasamhārī rudrasskandō vināyakah || 181 ||*

*ajō viriñcō druhīṇō vyāptamūrtiramūrtikah |
asaṅgō'nanyadhīsaṅgavīhaṅgō vairibhaṅgadaḥ || 182 ||*

*svāmī svam svēna santuṣyan śakrassarvādhikasyadaḥ |
svayam jyōtiḥ svayam vaidyaḥ śūraśśūrakulōdbhavaḥ || 183 ||*

*vāsavō vasuraṇyōgnirvāsudēvassuhṛdvasuḥ |
bhūtō bhāvī bhavan bhavyō viṣṇusthānassanātanaḥ || 184 ||*

*nityānubhāvō nēdīyān davīyān durvibhāvanaḥ |
sanatkumārassandhātā sugandhissukhadarśanaḥ || 185 ||*

*tīrthaṁ titikṣustīrthāṅghristīrthasvāduśubhaśśuciḥ |
tīrthavaddīdhitiṣṭigmatējāstīvramanāmayaḥ || 186 ||*

*īśādyupaniṣadadvēyaḥ pañcōpaniṣadātmakah |
īḍantaḥsthō'pi dūrasthaḥ kalyāṇatamarūpavān || 187 ||*

*prāṇānāṁ prāṇanaḥ pūrṇajñānairapi sudurgrahaḥ |
nācikētōpāsanārcyastrimātrapraṇavōditaḥ || 188 ||*

*bhūtayōniśca sarvajñō'kṣarō'kṣaraparātparah |
akārādipadajñēyavyūhatārārthapūruṣaḥ || 189 ||*

*manōmayāmṛtō nandamayō dahararūpadhṛt |
nyāsavidyāvēdyarūpaḥ ādityāntarhiraṇmayaḥ || 190 ||*

*idandra ātmōdgīthādi pratīkō pāsanānvayī |
madhuvidyōpāsanīyō gāyatrīdhyānagōcaraḥ || 191 ||*

*divyakaukṣeyasajjyōtiḥ śāṇḍilyōpāstivīkṣitaḥ |
saṁvargavidyāvēdyātmā tat ṣoḍaśakalam param || 192 ||*

*upakōsalavidyēkṣyaḥ pañcāgnyātmaśarīrakah |
vaiśvānaraḥ sadbhūmā ca jagatkarmā”dipūruṣaḥ || 193 ||*

*mūrtāmūrtabrahma sarvapreṣṭhō’nyapriyatākaraḥ |
sarvāntaraścāparōkṣaścāntaryāmyamṛtō’naghāḥ || 194 ||*

*aharnāmādityarūpaścāhannāmākṣisamśritaḥ |
saturyagāyatryarthaśca yathōpāstyāpyasadadvapuh || 195 ||*

*candrādisāyujuyapūrvamōkṣadanyāsagōcaraḥ |
nyāsanāśyānabhyupētaraprārabdhāṁśō mahādayaḥ || 196 ||*

*avatārarahasyādijñāniprārabdhanāśanaḥ |
svēna svārthaṁ parēṇāpi kṛtē nyāsē phalapradāḥ || 197 ||*

*asāhasō’napāyaśrīḥ sasahāyaḥ śriyaiva san |
śrīmānnārāyaṇō vāsudēvō’vyād viṣṇuruttamaḥ || 198 ||*

*ōṁ itīdaṁ paramaṁ guhyam sarvapāpaprāṇāśanam |
vāgīśānāmasāhasraṁ vatsa tēbhīhitā mayā || 199 ||*

*ya idaṁ śr̄ṇuyādbhaktyā śrāvayēdvā svayaṁ paṭhēt |
nāsau prāpnōti duritamihāmutra ca kiñcana || 200 ||*

*tadidam̄ prajapan svāmī vidyādhīśō hayānanaḥ |
kṣatriyaścēnmahārudrō vikramākrāntasarvabhūḥ || 201 ||*

*mahōdārō mahākīrtirmahitō vijayī bhavēt |
ūrujaścēduruuyaśōdhanadhānyasamṛddhimān || 202 ||*

aśeśabhōgasambhūtō dhanādhipasamō bhavēt |
śṛṇuyādēva vṛṣalaḥ svayaṁ viprāt supūjitat || 203 ||

mahimānamavāpnōti mahitaiśvaryabhājanam |
śrīmatō hayaśīrṣasya nāmnāṁ sāhasramuttamam || 204 ||

śṛṇvan paṭhannapi naraḥ sarvān kāmānavāpnuyāt |
dharmārthakāmasantānabhāgyārōgyōttamāyuṣām || 205 ||

prāpañē paramō hētuḥ stavarājō'yamadbhutaḥ |
hayagrīvē parāṁ bhaktimudvahan ya imāṁ paṭhēt || 206 ||

trisandhyāṁ niyataśśuddhaḥ sō'pavargāya kalpatē |
triḥ paṭhan nāmasāhasram pratyahaṁ vāgadhiśituḥ || 207 ||

mahatīm kīrtimāpnōti nissīmāṁ sthēyasīm priyām |
vīryām balām patitvañca mēdhāśraddhābalōnnatīḥ || 208 ||

sārasvatasamṛddhiñca bhavyān bhōgyān natān sutān |
abhirūpām vadhuṁ sādhvīm suhṛdaśca hitaiṣināḥ || 209 ||

brahmavidyāpravacanaiḥ kālakṣēpañca santatam |
hayagrīvapadāmbhōjasalilasyānukūlataḥ || 210 ||

labhēta nirmalam śāntō haṁsōpāsanatatparaḥ |
śrīmatparamahamsasya cittollāsanasadvidhau || 211 ||

idaṁ tu nāmnāṁ sāhasramiṣṭasādhanamuttamam |
pāpī pāpādvimuktaḥ syāt rōgī rōgādvimucyate || 212 ||

baddhō bandhāt vimucyēta bhītō bhītērvimucyate |
muktō daridrō dāridryād bhavēt pūrṇamanōrathaḥ || 213 ||

āpanna āpadā muktō bhavatyēva na saṃśayaḥ |
haṃsārcanaparō nityam haṃsārcanaparāyaṇaḥ || 214 ||

nirdhūtakalmaṣō nityam brahmaśayujyamāpnuyāt |
yē bhaktāḥ paramē haṃsē śriyā mithunitām gatē || 215 ||

janmavyādhijarānāśabhayabhājō na tē janāḥ |
ācāryāt tadidaṁ stōtramadhitgatya paṭhēnnaraḥ || 216 ||

tasyēdaṁ kalpatē siddhyai nānyathā vatsa kāśyapa |
ācārya lakṣaṇairiyuktamanyam vā”tmaviduttamam || 217 ||

vṛtvā”cāryaṁ sadā bhaktyā siddhyai tadidamaśnuyāt |
sa yāti paramām vidyām śakunibrahmaharṣāṇīm || 218 ||

hayāsyānāmasāhasrastutiraṁhōvināśinī |
paramō haṃsa ēvādau praṇavaṁ brahmaṇē’diśat || 219 ||

upādiśat tatō vēdān śrīmān hayaśirōhariḥ |
tēnāsau stavarājō hi haṃsākhyahayagōcaraḥ || 220 ||

vidyāsāmrājyasampattimōkṣaikaphalasādhanam |
sarvavit svātmabhāvēna paramaṁ padamāpnuyāt || 221 ||

na tatra saṃśayaḥ kaścinnipuṇaṁ paripaśyati |
tathāpi svātmani prēmasindhusandhukṣaṇakṣamah || 222 ||

itīdaṁ nāmasāhasram saṅgrhītaṁ tathōttaram |
ēvaṁ saṅgrhya dēvēna hayagrīvēṇa pāvanam || 223 ||

stōtraratnamidaṁ dattam mahyaṁ tat kathitaṁ tava |
haṃsanāmasahasrasya vaibhavaṁ paramādbhutam || 224 ||

vaktum yathāvat kaḥ śaktō varṣakōtiśatairapi |
hayāsyah paramō haṁsō harirnārāyaṇō’vyayaḥ || 225 ||

kāraṇam śaraṇam mṛtyuramṛtam cākhilātmanām |
satyam satyam punassat�am dhyēyō nārāyaṇō hariḥ || 226 ||

na mānamadhikaṁ vēdānna daivam kēśavātparam |
tattvam vijñātukāmānām pramāṇaiḥ sarvatōmukhaiḥ || 227 ||

tattvam sa paramō haṁsaḥ ēka ēva janārdanaḥ |
idam rahasyam paramam mahāpātakanāśanam || 228 ||

na cāśuśrūṣavē vācyam nābhaktāya kadācana |
nāpyanyadēvatāyāpi na vācyam nāstikāya ca || 229 ||

adhītyaitad gurumukhādanvaham yaḥ paṭhēnnarah |
tadvamśyā api sarvē syuh sampatsārasvatōnnatāḥ || 230 ||

iti hayavadanānanāravindāt
madhulaharīva nirargalā galantī |
jagati daśaśatī tadiyanāmnām
jayati jaḍānapi gīrṣu yōjayantī || 231 ||
|| iti śrī lakṣmīhayagrīvasahasranāma stōtram samāptam ||